

EBA/GL/2023/04

31 martie 2023

Ghid

privind politicile și controalele pentru
gestionarea eficace a riscurilor de spălare
a banilor și de finanțare a terorismului
(SB/FT) atunci când se oferă acces la
servicii financiare

1. Obligații de conformare și de raportare

Statutul prezentului ghid

1. Prezentul document conține ghidul publicat în conformitate cu articolul 16 din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010¹. În conformitate cu articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, autoritățile competente și instituțiile de credit și financiare trebuie să depună toate eforturile necesare pentru a respecta ghidul.
2. Ghidul prezintă punctul de vedere al ABE privind practicile adecvate în materie de supraveghere în cadrul Sistemului european de supraveghere financiară sau privind modul în care dreptul Uniunii Europene trebuie aplicat într-un anumit domeniu. Autoritățile competente cărora li se aplică ghidul, astfel cum sunt definite la articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, trebuie să se conformeze prin includerea acestuia în practicile lor, după caz (de exemplu, prin modificarea cadrului lor legislativ sau a proceselor lor de supraveghere), inclusiv în cazurile în care ghidul vizează în principal instituțiile.

Cerințe de raportare

3. În conformitate cu articolul 16 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010, autoritățile competente trebuie să informeze ABE dacă se conformează sau intenționează să se conformeze prezentului ghid sau, în caz contrar, să prezinte motivele neconformării, până la 03.10.2023. În lipsa unei notificări până la termenul respectiv, ABE va considera că autoritățile competente nu s-au conformat. Notificările trebuie trimise prin intermediul formularului disponibil pe site-ul ABE, cu mențiunea „EBA/GL/2023/04”. Notificările trebuie transmise de persoane care au competența necesară pentru a raporta conformitatea, în numele autorităților competente din care fac parte. Orice schimbare cu privire la starea de conformare trebuie adusă, de asemenea, la cunoștința ABE.
4. Notificările vor fi publicate pe site-ul ABE, în conformitate cu articolul 16 alineatul (3).

¹ Regulamentul (UE) nr. 1093/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010 de instituire a Autorității europene de supraveghere (Autoritatea Bancară Europeană), de modificare a Deciziei nr. 716/2009/CE și de abrogare a Deciziei 2009/78/CE a Comisiei (JO L 331, 15.12.2010, p. 12).

2. Obiect, domeniu de aplicare și definiții

Obiect și domeniu de aplicare

5. Prezentul ghid completează Ghidul ABE privind factorii de risc de spălare a banilor și de finanțare a terorismului (EBA/GL/2021/02) și precizează în detaliu politicile, procedurile și controalele pe care instituțiile de credit și financiare trebuie să le instituie pentru a atenua și a gestiona în mod eficace riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, în conformitate cu articolul 8 alineatul (3) din Directiva (UE) 2015/849, inclusiv măsurile cu privire la punerea la dispoziție a unui cont de plăți de bază în conformitate cu articolul 16 din Directiva 2014/92/UE.²

Destinatari

6. Prezentul ghid se adresează instituțiilor de credit și financiare astfel cum sunt definite la articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva (UE) 2015/849, care sunt operatori din sectorul financiar astfel cum sunt definiți la articolul 4 alineatul (1a) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010. Prezentul ghid se adresează și autorităților competente astfel cum sunt definite la articolul 4 alineatul (2) punctul (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1093/2010. Autoritățile competente trebuie să utilizeze prezentul ghid atunci când evaluează gradul de adecvare al evaluărilor riscurilor efectuate de instituțiile de credit și financiare și al politicilor și procedurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (CSB/CFT).

Definiții

7. Cu excepția cazului în care se prevede altfel, termenii utilizați și definiți în Directiva (UE) 2015/849 au același înțeles în cuprinsul ghidului. În plus, în sensul prezentului ghid, se aplică următoarele definiții:

Descărcare de risc

înseamnă refuzul de a se angaja în relații de afaceri sau o decizie de a înceta relațiile de afaceri cu clienți individuali sau cu categorii de clienți asociate unui risc de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului mai mare sau refuzul de a efectua tranzacții care implică un risc de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului mai mare.

² Directiva 2014/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 iulie 2014 privind comparabilitatea comisioanelor aferente conturilor de plăți, schimbarea conturilor de plăți și accesul la conturile de plăți cu servicii de bază (JO L 257, 28.8.2014, p. 214-246).

Risc de spălare a banilor/finanțare a terorismului	înseamnă probabilitatea și impactul riscului de spălare a banilor/finanțare a terorismului care se produce.
Factori de risc de spălare a banilor/finanțare a terorismului	înseamnă variabile care, fie individual, fie în mod combinat, pot mări sau reduce riscul de spălare a banilor/finanțare a terorismului.
Abordare bazată pe risc	înseamnă o abordare prin care autoritățile competente și instituțiile de credit și financiare identifică, evaluează și înțeleg riscurile de spălare a banilor/finanțare a terorismului la care sunt expuse instituțiile și iau măsuri de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului care sunt proporționale cu riscurile respective.
Jurisdicții asociate unui risc de spălare a banilor și de finanțare a terorismului mai ridicat	înseamnă țări care, pe baza unei evaluări a factorilor de risc indicați la Titlul I din prezentul ghid, prezintă un risc mai mare de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului. Acest termen exclude „țările terțe cu grad înalt de risc” identificate ca prezentând deficiențe strategice la nivelul regimului lor CSB/CFT, ceea ce reprezintă o amenințare semnificativă pentru sistemul financiar al Uniunii [articolul 9 din Directiva (UE) 2015/849].

3. Punerea în aplicare

Data aplicării

8. Ghidul se va aplica de la 03.11.2023.

Titlul 1: Dispoziții generale

EVALUAREA RISCURILOR

9. Instituțiile de credit și financiare trebuie să își definească politicile, controalele și procedurile într-o manieră care să le permită să identifice factorii de risc relevanți și să evalueze riscurile de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociate relațiilor de afaceri individuale în conformitate cu Ghidul ABE privind factorii de risc de spălare a banilor și de finanțare a terorismului.³ În acest context, instituțiile de credit și financiare trebuie să facă distincție între

³ Ghidul în temeiul articolului 17 și articolului 18 alineatul (4) din Directiva (UE) 2015/849 cu privire la măsurile de precauție privind clientela și factorii pe care instituțiile de credit și cele financiare trebuie să îi aibă în vedere atunci când evaluează riscul de spălare a banilor și de finanțare a terorismului asociat relațiilor de afaceri individuale și tranzacțiilor ocazionale („Ghid privind factorii de risc de spălare a banilor și de finanțare a terorismului”), EBA/GL/2021/02.

riscurile asociate unei anumite categorii de clienți și riscurile asociate clienților individuali care aparțin acestei categorii.

10. Instituțiile de credit și financiare trebuie să se asigure că punerea în aplicare a acestor politici, proceduri și controale nu duce la refuzul sau încetarea totală a relațiilor de afaceri cu categorii întregi de clienți pe care le-au evaluat ca prezentând un risc mai mare de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

MĂSURI DE PRECAUȚIE PRIVIND CIENTELA

11. Instituțiile de credit și financiare trebuie să instituie politici și proceduri în funcție de riscuri pentru a se asigura că abordarea lor în ceea ce privește aplicarea măsurilor de precauție privind clientela nu duce la refuzarea nejustificată a accesului legitim al clienților la servicii financiare. Pentru a-și respecta obligațiile care le revin în temeiul articolului 14 alineatul (4) din Directiva (UE) 2015/849, instituțiile de credit și financiare trebuie să stabilească, în politicile și procedurile lor, criteriile pe care le vor utiliza pentru a determina motivele pentru care vor decide că o relație de afaceri poate fi respinsă sau încetată sau că o tranzacție poate fi refuzată. În acest context, aceste instituții trebuie să prezinte în politicile, procedurile și controalele lor toate opțiunile de atenuare a riscurilor mai ridicate de spălare a banilor/finanțare a terorismului pe care intenționează să le aplice înainte de a decide să respingă un client din motive de risc de spălare a banilor/finanțare a terorismului. Aceste opțiuni trebuie să includă cel puțin ajustarea nivelului și intensității monitorizării și, în cazul în care legislația națională permite acest lucru,, aplicarea unor restricții specifice pentru produse sau servicii. Politicile și procedurile instituțiilor trebuie să stabilească în mod clar situațiile în care ar putea fi adecvată aplicarea acestor măsuri de atenuare.
12. Înainte de a lua o decizie de respingere sau de încetare a unei relații de afaceri, instituțiile de credit și financiare trebuie să se asigure că au luat în considerare și au respins toate măsurile de atenuare posibile care ar putea fi aplicate în mod rezonabil în cazul respectiv, ținând seama de riscul de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociat relației de afaceri existente sau viitoare.

RAPORTARE ȘI PĂSTRAREA EVIDENȚELOR

13. În sensul obligațiilor de raportare prevăzute la articolul 33 din Directiva (UE) 2015/849, instituțiile de credit și financiare trebuie să stabilească, în politicile și procedurile lor, criteriile care vor fi utilizate pentru a stabili motivele rezonabile în baza cărora vor suspecta că au loc sau că se încearcă acțiuni de spălare a banilor și de finanțare a terorismului.
14. Instituțiile de credit și financiare trebuie să documenteze orice decizie de respingere sau de încetare a unei relații de afaceri și motivul acestei decizii și trebuie să fie pregătite să pună această documentație la dispoziția autorității lor competente, la cerere.

DISPOZIȚII SPECIFICE PENTRU INTERACȚIUNEA CU DIRECTIVA 2014/92/UE

15. În ceea ce privește dreptul de acces la un cont de plăți cu servicii de bază în conformitate cu articolul 16 alineatul (2) și cu articolul 17 din Directiva 2014/92/EU, instituțiile de credit obligate să ofere astfel de conturi de bază trebuie să stabilească, în politicile și procedurile lor de deschidere a contului, modul în care își pot adapta cerințele de precauție privind clientela pentru a justifica faptul că funcționalitățile limitate ale unui cont de plăți de bază contribuie la atenuarea riscului ca clientul să abuzeze de aceste produse și servicii în scopuri de criminalitate financiară.
16. Atunci când asigură accesul nediscriminatoriu la un cont de plăți de bază în temeiul articolului 15 din Directiva 2014/92/UE, instituțiile de credit trebuie să se asigure că, în cazul în care există soluții de înregistrare digitală, acestea respectă, de asemenea, directiva menționată anterior și prezentul ghid și că soluțiile digitale nu produc respingeri automate, ceea ce ar intra în conflict cu directiva și cu prezentul ghid.
17. În timp și pe măsură ce înțeleg mai bine riscul de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociat relațiilor de afaceri individuale, instituțiile de credit trebuie să actualizeze evaluarea riscurilor la nivelul fiecărui client și să adapteze amploarea monitorizării și tipul de produse și servicii pentru care clientul respectiv este eligibil.

Titlul 2: Adaptarea intensității măsurilor de monitorizare

18. Instituțiile de credit și financiare trebuie să stabilească, în politicile și procedurile lor, modul în care adaptează nivelul și intensitatea monitorizării astfel încât să fie proporționale cu riscul de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului asociat clientului și în conformitate cu profilul de risc al clientului, astfel cum se prevede în Ghidul ABE privind factorii de risc, în special în orientările 4.69-4.75. Pentru a gestiona în mod eficace riscul de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociat unui client, monitorizarea ar trebui să includă cel puțin următoarele etape:
 - a. stabilirea așteptărilor privind comportamentul clientului, cum ar fi natura, cuantumul, sursa și destinația probabilă a tranzacțiilor, pentru a permite instituției să identifice tranzacțiile neobișnuite;
 - b. asigurarea revizuirii periodice a contului clientului, pentru a înțelege dacă modificările profilului de risc al clientului sunt justificate;
 - c. asigurarea faptului că sunt luate în considerare orice modificări ale informațiilor obținute anterior cu privire la măsurile de precauție privind clientela care ar putea afecta evaluarea de către instituție a riscului de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociat relației de afaceri individuale.
19. Politicile și procedurile instituțiilor de credit și financiare trebuie să conțină orientări cu privire la tratarea cererilor din partea unor persoane fizice care pot avea motive credibile și legitime de a nu fi în măsură să furnizeze forme tradiționale de documente de identitate. Acestea trebuie să stabilească cel puțin:

- a. măsurile care trebuie luate în cazul în care clientul este o persoană care solicită azil în temeiul Convenției de la Geneva privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951, al Protocolului la aceasta din 31 ianuarie 1967 și al altor tratate internaționale relevante și nu poate furniza instituției de credit și financiare un document tradițional de identificare, cum ar fi un pașaport sau o carte de identitate. Instituțiile trebuie să precizeze în politicile și procedurile lor documentele alternative și independente pe care se pot baza pentru a-și îndeplini obligațiile legate de măsurile de precauție privind clientela, în cazul în care legislația națională permite acest lucru. Aceste documente trebuie să fie suficient de fiabile, adică actualizate, emise de o autoritate națională sau locală oficială și să conțină, cel puțin, numele complet și data nașterii solicitantului;
- b. măsurile care trebuie luate în cazul în care clientul este vulnerabil și nu poate oferi documente tradiționale de identificare sau o adresă, de exemplu deoarece este un refugiat în temeiul Convenției de la Geneva din 1951 sau al altor tratate internaționale relevante, sau nu are o adresă fixă. Instituțiile trebuie să specifice în politicile și procedurile lor documentația alternativă și independentă pe care se pot baza. Această documentație poate include, în cazul în care legislația națională permite acest lucru, documente de identitate expirate și documente furnizate de o autoritate oficială, cum ar fi serviciile sociale sau o organizație non-profit bine stabilită care lucrează în numele autorităților oficiale (Crucea Roșie sau alte organizații similare), care oferă, de asemenea, asistență acestui client;
- c. măsuri similare pot fi aplicate și persoanelor cărora nu li s-a acordat un permis de ședere, dar a căror expulzare este imposibilă din motive de drept sau de fapt. În astfel de situații, politicile și procedurile instituțiilor de credit și financiare trebuie să țină seama de certificatele sau documentele întocmite de o autoritate oficială sau de o organizație care acordă sprijin sau asistență juridică persoanelor respective în numele unei autorități oficiale, în cazul în care legislația națională permite acest lucru. Aceste autorități pot include departamente de asistență socială, ministere ale afacerilor interne și servicii de migrație. Aceste documente pot fi utilizate ca dovadă a faptului că persoana nu poate fi expulzată în conformitate cu legislația UE.
- d. În cazurile în care sprijinul acordat persoanelor menționate la literele (a), (b) și (c) este plătit sub formă de carduri preplătite și în care sunt îndeplinite condițiile legate de măsurile simplificate de precauție privind clientela, prevăzute în orientările 4.41, 9.15 și 10.18 din Ghidul ABE privind factorii de risc de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, politicile și procedurile trebuie să indice faptul că instituțiile de credit și instituțiile financiare pot amâna aplicarea măsurilor inițiale de precauție privind clientela până la o dată ulterioară.
- e. În cazurile în care persoanele menționate la literele (a), (b) și (c) solicită accesul la un cont de plăți și se consideră că prezintă riscuri scăzute de spălare a banilor/finanțare a terorismului, politicile și procedurile trebuie să indice formele alternative de

identificare pe care instituția le poate accepta și opțiunile de amânare a aplicării măsurilor complete de precauție privind clientela până după stabilirea relației de afaceri.

Titlul 3: Limitarea orientată și proporțională a accesului la produse sau servicii

20. Politicile și procedurile instituțiilor de credit și financiare trebuie să includă, în cazul în care legislația națională permite acest lucru, opțiuni și criterii pentru adaptarea la nivel individual și în funcție de riscuri a caracteristicilor produselor sau serviciilor oferite unui anumit client. Acestea trebuie să includă următoarele opțiuni:

- a. oferă conturi de plăți cu servicii de bază, în cazul în care o instituție de credit este obligată să ofere astfel de conturi în temeiul transpunerii la nivel național a Directivei 2014/92/UE; sau
- b. impun restricții specifice asupra produselor și serviciilor financiare, cum ar fi cuantumul, tipul sau numărul de transferuri sau cuantumul tranzacțiilor către și dinspre țări terțe, în special în cazul în care aceste țări terțe sunt asociate cu un risc mai mare de spălare a banilor/finanțare a terorismului, în cazul în care legislația națională permite acest lucru.

21. În ceea ce privește riscurile de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociate unor clienți deosebit de vulnerabili, cum ar fi persoanele menționate la punctul 19, instituțiile de credit și instituțiile financiare trebuie să se asigure că controalele și procedurile lor specifică faptul că eventualele limitări ale produselor și serviciilor prevăzute la punctul 20 litera (b) se aplică ținând seama de situația personală a persoanelor, de riscurile de spălare a banilor/finanțare a terorismului asociate acestora și de nevoile financiare de bază ale acestora. În aceste cazuri, procedurile trebuie să includă evaluarea următoarelor opțiuni care ar putea atenua riscurile asociate:

- a. neacordarea de facilități de credit sau de descoperit de cont;
- b. limite ale rulajului lunar (cu excepția cazului în care motivul pentru o cifră de afaceri mai mare sau nelimitată poate fi explicat și justificat);
- c. limite privind cuantumul, tipul și/sau numărul de transferuri (transferuri suplimentare sau mai mari sunt posibile de la caz la caz);
- d. limite privind cuantumul tranzacțiilor către și dinspre țări terțe (luând în considerare efectul cumulativ al tranzacțiilor frecvente mai mici într-o perioadă de timp stabilită), în special în cazul în care aceste țări terțe sunt asociate cu un risc mai mare de spălare a banilor/finanțare a terorismului;
- e. limite privind dimensiunea depozitelor;
- f. limitarea plăților către terțe părți la cele efectuate de autoritatea care plătește sprijinul pentru astfel de clienți;

- g. limite privind plățile primite de la terțe părți pe care instituția nu le-a verificat; și
- h. interzicerea retragerile de numerar din țările terțe.

Titlul 4: Informații privind mecanismele de tratare a plângerilor

22. Instituțiile de credit și financiare trebuie să precizeze în politicile și procedurile lor faptul că, atunci când comunică o decizie de respingere sau de încetare a unei relații de afaceri cu un client sau cu un client potențial, trebuie să informeze persoana în cauză cu privire la dreptul său de a contacta autoritatea competentă relevantă sau organismul de soluționare alternativă a litigiilor desemnat și trebuie să furnizeze datele de contact relevante. De asemenea, instituțiile pot să furnizeze clientului linkul către sugestiile ABE cu privire la depunerea plângerilor la organismele naționale.⁴

⁴ <https://www.eba.europa.eu/consumer-corner/how-to-complain>
